

## **"ХРИСТИЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ Є БІЛЬШИМ ДОБРОМ, НІЖ УСЕ ДОБРО СВІТУ".**

Сім'я - це не є витвір суспільства, ані втілені ідеї якихось вибраних осіб. Творцем сім'ї, фундаментом якої є чоловік та жінка, поєднані в Таїнстві Подружжя, являється сам Бог. Уже на перших сторінках Біблії, у книзі Буття, читаємо про створення чоловіка і жінки та про їх покликання стати одним цілим у подружжі і передати життя: «Будьте плідні та множьтея, і наповняйте землю» (Бут 1, 28). Передавання життя, до якого Бог покликав батьків, не обмежується лише до народження дитини і турботи про неї, але має також вимір духовний і суспільний. Саме завдяки вихованню, батьки обдаровують своїх дітей життям, згідно Божого Закону та людських цінностей. Якраз сім'я, а в ній батьки, мають перше і незамінне право, і обов'язок виховання свого потомства.

Під час Таїнства шлюбу священник запитує наречених: **«Чи ви готові з любов'ю прийняти від Бога потомство та виховувати його, згідно з законом Христа і Його Церкви?»** Згода на саме такий Божий план для подружжя є не лише умовою дійсності Таїнства подружжя, але також відкриттям на Боже благословення у вихованні дітей. Господь прагне через батьків благословити їх дітей, щоб були щасливими тут, на землі, та колись у вічності. Ніхто не є досконалим, також батьки у вихованні своїх дітей, і навіть при великому бажанні добра своїм нащадкам, часто можуть допускатися помилок. Не кожен має вроджений педагогічний талант так, як не кожен має талант малювати, але знаємо, що завдяки навчанню, майже всі опановують основний рівень мистецтва. Тому батькам необхідно просити про допомогу і мудрість у Бога, постійно черпати із скарбниці християнської педагогіки.

Виховати дитину- це не те саме, що виростити, вивчити, чи «пустити у люди». Скільки знаємо дорослих людей, які мають освіту, роботу, житло, навіть родину, але вони самі не щасливі, а їхнє життя стало тягарем для інших. **Людина вихована «згідно з законом Христа» - це не лише культурна, людина, а передусім, це особа, яка понад усе любить Бога «всім серцем своїм, всією душею своєю, всією думкою своєю», а ближнього свого, як себе самого.** Отже, дуже важливо, щоб батьки постійно запитували себе, як ми виховуємо своїх дітей, з якою метою, якої ієрархії цінностей навчаємо... Чи задумувалися ви над питанням, що про вас думають ваші діти. Чи відомо їм, що для вас найважливіше, щоб вони у своєму житті на перше місце ставили Бога, а не навчання, роботу, відпочинок, відносини?

Якщо помічаємо, що незважаючи на наші зусилля, ми не досягаємо бажаної мети у вихованні, тоді треба переглянути також методи виховання, можливо, де-які потрібно скоригувати або навчитися нових. Здається, що найгірша ситуація це тоді, коли батьки говорять, що вони все знають і не потребують вчитися, ані щось у собі змінювати. Вчитися для християнина – це пізнавати Правду, яка визволяє, без якої немає вічного життя. Христос приносить нам також правду про нас самих, наші відносини. Не можна бути християнином тільки у якійсь одній сфері життя, напр. релігійній, а вже у сфері відносин чи виховання керуватися лише своїми принципами. Віруюча людина, знає, що без Божої мудрості не виховає по-справжньому, тому постійно запитує Господа, також і про те, чи я дійсно люблю своїх дітей, чи даю їм добрий приклад любові Бога і людей, чи методи, які застосовую, не принижують їхньої гідності, чи наша сім'я, дім є подібним до Дому з Назарета, в якому постійно присутній Ісус. Відкритість на Божі натхнення та готовність до навернення і змін є шляхом, на який нас постійно запрошує Христос.

Що ми як батьки, вихователі своїх дітей можемо зробити для того, щоб наша сім'я, наш дім, стали подібними до дому з Назарета?

### **Подбайте про своє особисте духовне життя**

Дати іншим можемо лише те, що самі маємо. Якщо батьки мають особисті відносини з Богом: спілкуються з Ним у молитві, слухають у Божому Слові, приймають у Святих Таїнствах, наповнені Його любов'ю - то цим зможуть поділитися із своїми дітьми. Бог хоче справжнього добра вашій дитини, тому завжди підкаже те, що буде для неї найкраще. Запитуйте Бога, який Його план для вашої дитини, яке покликання, щоб допомогти їй його розпізнати і ним жити.

### **Постійно працюйте над відносинами в подружжі**

Найкращі умови для виховання дітей там, де діти є свідками взаємної любові і поваги між їх батьками. Дбайте про свої відносини через спільну молитву, відкрите спілкування, виділяючи час один для одного, спільно відвідуючи реколекції, духовні зустрічі. Ваша подружня любов для дитини є найбільшою школою того, що означає любити, як прощати і просити пробачення, як боротися із своїм егоїзмом, бути вдячним, як по-Божому переживати кризи, труднощі. Дослідження показують, що для дитини розлучення батьків є більшою травмою, ніж смерть одного з них. Розлучення перекреслює любов між батьками, котрі для дитини є найважливішими у світі. Сьогодні, коли навколо нас часто говориться про розлучення, діти особливо вразливі на напружені відносини між своїми батьками. Страх, який вони несуть у собі, забирає в них радість життя, а згодом виражається у замкнутості, неспокійних снах, нервових зривах, хворобливості та ін. Якщо батьки дійсно люблять свою дитину, то повинні зробити все для того, щоб зберегти своє подружжя і працювати над покращенням взаємних стосунків. Пам'ятайте, що у Божій ієрархії цінностей на першому місці має бути Бог, на другому - чоловік/дружина, на третьому - діти, потім батьки, друзі.

## **Живіть цінностями, які хочете передати своїм дітям (особистий приклад)**

Часто батьки поділяють світ на «світ дітей», в якому нічого не можна, і «світ дорослих», в якому майже все можна. Отже, діти повинні знати, що не можна красти, брехати, говорити погані слова, пропускати катехезу чи недільну Службу Божу, ображати інших, дивитися деякі фільми, вживати алкоголь... і так далі. У той же час виявляється, що у світі дорослих все це допускається. Наприклад: тато може по телефону збрехати мамі, що він вже їде додому, а в дійсності сидить з друзями, мама може взяти гроші в кишені батька і не сказати йому про це, дорослі можуть і сказати погане слово, як їх хтось розсердить, посміятися з інших, обговорити, не піти в неділю на Службу Божу, бо треба їхати на базар, чи зробити якусь роботу..., а коли в Церкві організуються якісь зустрічі чи катехизи для батьків, вони часто мають виправдання, щоб не піти ... Нажаль, діти все це бачать.

Отже, коли дитина входить у підлітковий вік, коли їй здається, що вона вже доросла, принаймні хоче такою бути, вона також хоче жити так, як живуть дорослі. Часто саме тоді батьки переживають розчарування у своїх дітях, яким стільки доброго говорили. Діти потребують бачити приклад дорослих, для яких є певні цінності, принципи, життєві правила, які стосуються всіх і завжди, і з яких не виростаємо.

### **Прийміть дитину такою, яка вона є**

Прийняти дитину - це захоплюватися нею як особистістю, радіти з її присутності, бути вдячним Богові за її життя, стать, таланти. Це також не порівнювати її з іншими, братами, сестрами, друзями. Прийняти - це погодитися на її недосконалість, вади, меншу обдарованість, іноді хворобу. Не принижуйте дитину накидаючи на неї ярлики, обзиваючи її чи глузуючи з неї. Своєю присутністю, поглядом, словом виражайте дитині своє захоплення нею як особою: «Як добре, що Ти є!». Так, як захопився Бог, створивши перших людей, «І все було дуже добре!» Таке прийняття додає крил, дає бажання жити і творити, спонукає до змін, підтримує коли важко.

## **Подаруйте присутність тата**

По мірі свого розвитку дитина відривається від матері і спонтанно шукає відносин із батьком. Вона потребує його присутності, зацікавлення нею, її щоденним життям. Батько для дитини є точкою опори в цьому світі, його присутність створює атмосферу безпеки, захисту. Діти, які чують від тата слова, сказані із задоволенням і гордістю: «Це мій син» чи «Це моя дочка», почуваються безпечно і відважно йдуть відкривати світ. Вони потребують татової рішучості, відваги, прикладу, як перемагати труднощі, як жити похристиянськи, дисципліни, системи цінностей... Для них дуже важливі слова і жести батька, якими він говорить дитині, що її любить такою, яка вона є, що поважає, цінує, радіє з її життя і вірить в неї. Батько ніколи не може сказати дружині: «Ти виховуєш дітей, а я заробляю гроші», бо вона ніколи не виконає ролі батька у вихованні. Однією з найчастіших причин розвитку гомосексуальних нахилів у хлопців є брак в їхньому житті присутності батька (фізичної і психічної), який би мав з ними добрі відносини. Коли вони шукають собі партнерів, то передусім шукають у них свого тата, який скаже, що любить, зрозуміє. Однак, цю потребу здорової любові чоловіка (тата) неможливо в дорослому віці замінити жодними іншими відносинами. Також дівчинка, яка не досвідчила любові свого тата, коли входить у період дозрівання, часто легко віддається в руки першого хлопця, шукаючи у нім любові батька.

## **Подаруйте любов мами**

Дитина, незалежно від віку, потребує від мами її безкорисливої любові, яка буде виражатися в її фізичній та психічній присутності, зацікавленні справами дитини, її переживаннями. Мама ніколи не повинна карати дитину, говорячи: «Не буду тебе любити, якщо щось не виконаєш, або не будеш відповідно поводитися». Саме завдяки любові мами, дитина має зрозуміти, на чому полягає безкорислива любов, якою також нас любить Бог. Нам можуть не подобатися якісь вчинки дитини, і вона має про це знати. А якщо потрібно понести якийсь покарання, то нехай це не буде шантажування нашою любов'ю.

## **Беріть активну участь у житті дітей**

Цікавтеся не тільки тим, що їдять ваші діти чи в що одягаються, як навчаються, але також пізнавайте їх внутрішній світ. Що діється в серці вашої дитини, чого вона боїться, за що переживає, що дає їй радість, а що болить... ? Знаходьте час на відкриті розмови з кожною дитиною зокрема, в яких зможете більше слухати, ніж говорити.

Не залишайте своїх дітей, виїжджаючи на заробітки, діти потребують вашої фізичної і психічної присутності. По телефону всього не розкажеш, не побачиш і не відчуєш.

## **Вчіться і змінюйтеся (навертайтеся) разом з дітьми**

Покажіть своїм дітям, що наше навернення, це завдання на все життя. Не бійтеся говорити про свої помилки, які зробили, і показувати, як ви з цим боретесь. Ідіть до сповіді разом з дітьми. Беріть участь у реколекціях, різних релігійних і просвітницьких заходах. Разом моліться, читайте Слово Боже і шукайте у ньому відповіді на свої життєві запитання.

## **Підтримуйте дитину у боротьбі зі злом**

Ніхто з нас, замість дитини, не виграє битви за добро, яка відбувається у її серці. Цю битву може виграти лише вона сама, якщо буде наповнена Божою силою і матиме підтримку своїх батьків. Особливо цієї підтримки батьків потребують підлітки, молодь, які стоять перед багатьма спокусами цього світу. Говоріть своїм дітям, що ви за них молитесь, щоб Бог дав їм сили вибирати те, що добре. За святим Хосемарією Ескрива можемо сказати, «що ми повинні стати друзями наших дітей: друзями, яким вони довіряють труднощі, з якими радяться в проблемах, від яких сподіваються отримати ефективну та сповнену любові допомогу».

Не йдіть на компроміс із цінностями, виправдовуючи себе тим, «що всі так живуть» або «всі так роблять». Життя вашої дитини - єдине і неповторне, а спасіння її душі - найважливіше.

Підсумовуючи наші роздуми, варто відмітити, що виховання є дуже відповідальним і важливим покликанням, в реалізації якого необхідна нам допомога Бога. Дім у Назареті був особливим, тому що в ньому був присутній Ісус. Якщо ми запросимо Христа в наші родини, спільноти, школи, місця відпочинку і будемо співпрацювати з Його благодаттю, зуміємо передати наступному поколінню те, що найважливіше.

*Д-р Тереза Андрущишина,  
християнський педагог, сімейний консультант*